

A Pázmány-egyetem díszgyűlése a parlament kupolacsarnokában

A kormányzó, a hercegprímás, a kultuszminiszter és a képviselőház elnökének ünnepi beszéde

A Pázmány Péter tudományegyetem jubileumi ünnepségeinek főeseménye pénteken délelőtt 11 órakor folyt le az országház kupolacsarnokában. Szín pompás látvány volt a megnyitó ünnepségekre érkező előkelőségek tömege, a katonai díszgyengruhák, főpapi talárok, díszmagyar ruhák, a diplomaták formaruhái. A kupolacsarnokot a csillárok fénye világította be. A körbefutó páholyokban az ünnepség női hallgatósága foglalt helyet színes toalettben. A terem bejáratánál *Hóman* Bálint kultuszminiszter díszmagyarban várta *Horthy* Miklós kormányzó és családja érkezését.

Az ünneplő közönség soraiban ott voltak *József* főherceg, *József Ferenc* főherceg, *Innitzer* bécsi hercegek, *Angelo Rotta* pápai nuncius, gróf *Széchenyi* Bertalan, *Sztranyavszky* Sándor, *Darányi* Kálmán, *Bornemisza* Géza, *Fabinyi* Tihamér és *Winckler* István miniszterek, *Shvoy* püspök, *Osmald*, a kúria elnöke, *Tahy* László államtitkár, *Sipőcz* Jenő főpolgármester, *Szendy* Károly polgármester, *Glattfelder* Gyula csanádi püspök, gróf *Teleki* József, *Radnai* Farkas címzetes érsek, gróf *Zichy* János, gróf *Majláth* Gusztáv erdélyi püspök, *Ravasz* László református püspök, *Hanauer* István váci püspök, *Raffay* Sándor evangélikus püspök, *Rott* Nándor veszprémi püspök, *Haász* István tábori püspök, *Rapaich* Richárd gyalogsági tábornok, *Herczeg* Ferenc, *Márkus* Miksa, *Shvoy* Lajos, *Kelemen* Kriosztom pannonhalmi főpát, *Zadravec* István püspök, báró ifj. *Wlassics* Gyula, *Lamotte* Károly, *Ferenczy* Tibor főkapitány, *Senn* Ottó, a MÁV elnöke és még sokan mások.

Féltizenegy órakor a kúria előcsarnokából elindult az egyetemi tanács és az ifjúság díszmenete az országház kupolacsarnoka felé. Pont tizenegy órakor érkezett meg *Horthy* Miklós kormányzó felesége és két fia kíséretében. A díszszázad tisztelegéssel fogadta a kormányzót, aki ezután felment a kupolacsarnok lépcsőjén. A kormányzó előtt *Lipcsy* alezredes, a palotaőrseg parancsnoka, az egyetemi tanács, a kormányzó mögött *Vértessy* Sándor kabinetirodai főnök és *Keresztes-Fischer* tábornok, a katonai kabinetiroda főnöke haladtak. A kupolacsarnok bejáratánál *Hóman* kultuszminiszter köszöntötte a kormányzót, akit azután az emelvényen fenntartott helyére kísért. Az államfőt a jubileumra egybesereglett közönség felállva üdvözölte. A Himnusz elénekzése után *Kornis* Gyula egyetemi rektor köszöntötte *Horthy* Miklós kormányzót, *Szerédi* Jusztiniánt, a pápai nunciust és az egybegyűlteket, azután a kormányzó a következő beszédet mondotta:

A kormányzó beszéde

— Az egyetemi oktatás kilencszázéves történetének háromszáz esztendő csupán egy szakasza. Mi magyarok mégis a hiteltel lélekkel állunk ősi egyetemünk mellett alapításának háromszáz esztendő fordulóján. Ünnepezzük az egyetemet, mert benne művelődésünk erős támasz, műveltségünk magas színvonalának biztosítékát látjuk. Ünnepezzük, mert keletkezése, gyarapodása és felvirágzása felemelő és lesújtó fordulatokban gazdag nemzeti életsorsunk szimbóluma.

— Magyarország Szent István óta részese a nyugati keresztény kultúrközösségnek és

hosszú századokon át utolsó állomása volt minden nyugati eszmeáramlatnak és szellemi mozgalomnak, minden tudományos és művészi törekvésnek, minden művelődési eszménynek és intézménynek. Így érkezett el hozzánk Párizsból és Bolognából — igen korán — az egyetemi gondolat is, hogy később Nagy Lajos és Mátyás korában állandó otthonra találjon Pécsen, Budán és Pozsonyban. De a magyar sors mostohára fordult és a zord idők vihara a régi világgal együtt ezeket a zsenye egyetemeket is elsöpörte.

— Ellenséges támadások, idegen hódítás, politikai, felekezeti, osztályharcok korszaka köszöntött be. Az ország területe szétlőredezett. Kormányzatán három hatalom osztozott. Gazdasági élete megbénult. Népe ellenséges táborokra szakadt. A műveltség elhanyagolt és a kiműveletlenül maradt lelkeken kételkedés, lemondás, kétségbeesés lett úrrá. A kishitűek már-már minden reményüket veszve néztek a jövőbe. De akadtak nagy magyarok is, akik nemzetük sorsába vetett rendületlen bizalommal hitték a jobb jövőt és azt a műveltség gyarapításával, a magyar művelődés fejlesztésével igyekeztek megaiapozni.

— Ezeknek a kimagasló történeti szelvényeknek egyike volt Pázmány Péter esztergomi érsek-prímás, ünneplő egyetemünk alapítója. A nagy magyar gondolat és a magyar művelődés lánglelkű harcosa az egyetem alapításával magas műveltségű papok és tanárok nevelését kívánta előmozdítani. De egyeteme hamarosan túlnőtt az eredeti kereten: a magyar művelődés kiapadhatatlan forrásává lett s a magyar tudomány első műhelyének rangjára emelkedett.

— Az egyetem a tudományok művelésével és hitben, magyarságban erős nemzedékek nevelésével munkálkodott a magyar föltámadás előkészítésén, majd az újra egybeformított nemzet életének szellemi megalapozásán. Háromszázados története intő példa nekünk, hogy csüggedésre a legszomorúbb korban sem lehet okunk; intő példa, hogy a magyar jövőben hinni és érte küzdeni kötelességünk.

— Az egyetemet a magyar katolikus egyház főpapja és harcos vezére alapította. Az *Alma Mater* mégis mindenkor nyitva állt minden hitfelekezett fának, hogy ott tanulva, szerezzék meg és ott tanítva osztozgatva a tudás kincsét. Világhírű tudósokat adott az egyetem nemzetünknek és együtt sem kérdezte meg, honnét jött, népünk mely rétegéből, felekezetéből, nemzetiségéből. A magyar állampolgárt egyformán megbecsülve tett tanúságot az összefogás erejéről és nemzeti értékéről.

Az egyetemet magyar főúr, a magyar irodalom, nyelv és szónoklat nagymestere alapította; az egyetem tudósai magyar idealok és törekvések katonái. De az egyetem megálalta a tudományok nemzetközi világába vezető utat is. Megalapozója és előkészítője volt a művelt nemzetek szellemi érintkezését tudatosan előmozdító modern kultúrpolitikáknak. Egyetemünknek erről a nemzetközi jelentőségéről tanuskodik az európai nemzetek és tengerentúli világrészek tudományos intézményeinek képviselőiben itt megjelent tudósok díszes sora.

A magyar nemzet nevében köszöntöm öket, a mi ünnepünk résztvevőit. Melegen üdvözlöm a Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetemet, *Jövője legyen mindenben méltó nagy múltjához, munkáját kísérje Istennek áldása!*

A hercegprímás az igazságot és jogot hirdető egyetemről

A kormányzó hatalmas éljenzéssel fogadott beszéde után *Szerédi* Jusztinián bíboros-hercegprímás először latin nyelven, majd magyarul tartott beszédet.

— Ünnepezzük ezt az egyetemet — mondotta többek közt —, az igazságnak és a jognak tanító-mesterét. Azt az igazságot és jogot értjük, amely végső közös forrása, sőt szerzője Isten lévén, mindig és mindenütt, mindenki által igaznak és jogosnak kell, hogy elfogadassék és tanítassék. Mert ha az igazság és jog néha hallgatásra kényszerül is, végül mégis mindig biztosan diadalra

Tisztelt előfizetőink

szíves figyelmébe ajánljuk, hogy

cimváltásukat

a pontos elintézés érdekében a kiadóhivatallal két nappal előbb közölni sziveskedjenek a régi és új cím feltüntetésével

jut. Kívánom, hogy egyetemünk, mely három évszázadon át az igazság és a jog hirdetője volt, sohasse legyen a jogtalanság és hamisság tanítója és hozzájáruljon ahhoz, hogy az igazság és a jog felszabadító erejét mind az egyes emberek, mind pedig a nemzetek érezzék.

Nagy taps fogadta a hercegprímás beszédét, majd *Sztranyavszky* Sándor, a képviselőház elnöke az országgyűlés nevében köszöntötte a háromszázéves jubileumát ünneplő egyetemet és azt a reményét hangoztatta, hogy a jövőben is az ifjúság lelkebe gyökerezeti az egyetem a tanítás és nevelés útján a krisztusi tanokat és a megalkuvást nem ismerő nemzeti érzést.

Hóman kultuszminiszter ünnepi beszéde

Nagy ováció kísérte *Sztranyavszky* házelnök beszédét. Utána *Hóman* Bálint kultuszminiszter tartotta meg ünnepi beszédét, amelyben visszapillantást vetett az egyetem multjára s utalt arra, hogy ez az év Rákócziának éve, mert most van kétszáz esztendeje annak, hogy a legönzettelenebb, legáldozatosabb magyar meghalt. Ezután így folytatta beszédét:

— Esztergomban éppen 750 éve vetette meg alapját fényes palotájának III. Béla, a tudospártoló nagy király, aki apjával együtt első pártfogója volt a külföldi iskoláztatás gondolatának.

Beszéde további során azt fejtegette a kultuszminiszter, hogy hatszáz évvel ezelőtt *Károly Róbert* meghívására Közép-Európa fejedelmei Magyarországon vitátlák meg az európai politika kérdéseit s ezeken a megbeszéléseken már résztvett a még gyermek *Nagy Lajos* király, az első magyar egyetem alapítója. *Nagy Lajos* korának fényéről és nagyságáról beszélt ezután a kultuszminiszter, majd *Hunyady Mátyás* korát ismertette és hangsúlyozta, hogy ez a reneszánsz király Pozsonyban építteti hájlékokat a tudományok egyetemének s Magyarországot az európai kultúra középpontjává tette. Áttért ezután a kultuszminiszter *Pázmány Péter* bíboros érsek korszakos munkásságának és a tudományegyetem megalapításának ismertetésére. *A Pázmány Péter-egyetem fennmaradása és működése — mondotta — hitvallás, nemzeti sors minden fordulata ellenére újra meg újra élő magyar egyetemi gondolat, nemzeti művelődés folytonossága mellett.* Beszéde befejező részében megállapította *Hóman* kultuszminiszter, hogy az 1935. évi VI. törvényekben megörökítette az országgyűlés *Pázmány Péter* emlékét. A törvény kihirdetéséről szóló leiratot átadta az egyetem hatóságának és kérte a tanári kart, hogy továbbra is az egyetem multjához méltóan dolgozzanak a magyar kultúráért. Nagyhatású beszédét *Széchenyi* István szavaival fejezte be: „Elvész a nép, mely tudomány nélkül való”.

Hóman kultuszminiszter nagy beszéde után *Szendy* Károly polgármester a főváros és valamennyi magyar törvényhatóság nevében köszöntötte a 300 éves jubileumát ünneplő egyetemet, majd *Angelo Rotta* pápai nuncius adta át a pápa áldását, ezután *Borzi*, a bolognai egyetem rektora az ünnepségen résztvevő valamennyi külföldi egyetem üdvözlését tolmácsolta. Méltatta *Pázmány Péter* nagy egyéniségét s azt mondotta, hogy isteni sugalmazás vezette *Pázmány Pétert*, amikor megalapította az egyetemet, hogy az a nyugati keresztény műveltség világtörténete legyen Kelet kapujában. Utalt *Borzi* azokra a testvéri kapcsolatokra, amelyek a magyar és olasz nemzeteket egybefűzik és kijelentette, hogy szilárdan bízik a kulturális együttműködést megalapozó egyezményben, amely a legnemesebb módon járul hozzá a modern népek egymásközi viszonyának kiszélesítéséhez. *Seward*, az angol Royal Society kiküldötte, a külföldi tudományos akadémiák, *Waltz* breslauer egyetemi tanár, a német városok, *Lenhossék* Mihály a Magyar Tudományos Akadémia, *Czettler* Jenő pedig a magyarországi társaságok nevében üdvözölték ezután a *Pázmány Péter-tudományegyetemet*.

Az üdvözlő beszédek után *Kornis Gyula* rektor felfüggesztette a díszgyűlést és a szünet alatt kíséretével együtt eltávozott *Horthy* Miklós kormányzó. Az újból megnyitott díszgyűlésen azután a különböző külföldi egyetemek és akadémiák kiküldöttei tartottak üdvözlő beszédeket. A küldöttségek egyenként járultak az egyetemi tanács elé és letették az egyetemi tanács asztalára a pergaménre írt és díszes tokban elhelyezett elismerő okmányokat. Az ünneplő közönség mindegyik külföldi tudóst nagy ovációkban részesítette. A díszülés *Kornis Gyula* rektor zárószavaival ért véget.

Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás pénteken délelőtt budai palotájában ebédet adott *Innitzer* bécsi bíboros hercegérsek tiszteletére.

Az egyetemi tüdőbeteg-klinika alapköletétele

A *Pázmány Péter-tudományegyetem* jubileumi ünnepségei során pénteken délután négy órakor tették le ünnepélyesen a jubi-

leum alkalmából létesített egyetemi tüdőbeteg-klinika alapkövét. Az ünnepélyen megjelent *Hóman* Bálint kultuszminiszter is. A belügyminisztériumot dr. *Johan Béla* államtitkár a pénzügyminisztériumot *Thaly* Zsigmond államtitkár képviselte és ott voltak *Szily* Kálmán és *Tasnády Nagy* András államtitkárok is.

Az új tüdőbeteg-klinika alapkövét az I. számú belgyógyászati klinikával szemben helyezték el, az új klinika ugyanis az egyetemi füvészkert területén épül fel. A megnyitóbeszédet *Kornis Gyula* rektor tartotta, aki külön kiemelte az ünnepélyen résztvevő dr. *Sipőcz* Jenő főpolgármester és *Szendy* Károly polgármester érdemeit a klinika létesítése körül. Kegyelettel emlékezett meg a rektor néhai *Borvendég* Ferenc főpolgármester segítségéről is. A megnyitóbeszéd után *Balogh* Ernő prodékan ismertette a tüdőbeteg-klinika létesítésére irányuló mozgalmat és hangsúlyozta az új intézet fontosságát. A prodékan beszéde után a jelenvoitak egy-egy szimbolikus kalapácsütéssel működtek közre az alapköletételnél. Az első kalapácsütést *Hóman* Bálint kultuszminiszter tette.

Innitzer hercegérseket főprotektorává avatta az Americana

Meleg ünnepség keretében avatta főprotektorává *Innitzer* Tivadar bécsi bíboros-hercegérseket a Foederatio Americana Katolikus Diákszövetség. Az ünnepség a Szent István Társulat dísztermében folyt le. Résztvett a főprotektor-avatáson *Serédi* Jusztinián bíboros-hercegprímás is. *Bitter* Imés clairvauxi apát, az Americana commendatora mondott megnyitóbeszédet és a *Pázmány Péter-egyetem* jubileumával kapcsolatban méltatta *Innitzer* bíboros érdemeit, majd köszöntötte *Serédi* Jusztinián bíboros-hercegprímást, *József Ferenc* főherceg főprotektort, *Anna* főhercegnőt, a pápai nunciust és a megjelenteket.

Az avatás ünnepsége során *Innitzer* bíboros megköszönte a kitüntetést, majd ígéretet tett, hogy mindig támogatni fogja az Americana törekvéseit és a szövetségnek azokat a tagjait, akik az osztrák és magyar intelligencia közeledjék egymáshoz és a régi hagyományok szerint kezét nyújtanak egymásnak. Idézte *Dollfuss* kancellár példáját, aztán Isten áldását kérte az Americanára és Magyarországra. Az ünnepség *Bitter* Imés zárószavaival ért véget.

Iparosok nemzetközi kongresszusa Budapesten

Pénteken délután ünnepélyesen nyílt meg a keresztény iparosok nemzetközi kongresszusa az Újvárosi háza közgyűlési termében. A lengyel, osztrák, német, svájci, francia, olasz, csehszlovák és finn iparosok voltak főként nagy csoporttal képviselve. A kormány részéről *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter volt jelen, a fővárost pedig *Szendy* Károly polgármester, *Liber* Endre alpolgármester, báró *Babarczy* István, *Felkay* Ferenc, *Kovács* Vilmos és *Wossala* Sándor tanácsnokok képviselték. *Czettler* Jenő, a Keresztény Iparosok Országos Szövetségének országos elnöke német és francia nyelven nyitotta meg a kongresszust. Ezután *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter tartott beszédét.

— A keresztény etika érvényesülése a gazdasági életben — mondotta többek közt — azt jelenti, hogy a munka nem egyszerű árucikk többé, mert arra minden ember társunknak joga van, hogy emberhez méltó megélhetését munkájával biztosítsa. Meg kell tehát védeni a dolgozó társadalmat, a munkásság jogait, lelkét, egészségét, otthonát, munkabérét.

Üdvözölte a kongresszus résztvevőit, a külföldi országok képviselőit és hangsúlyozta, hogy a magyar iparostársadalmat úthatja az új keresztény gazdaságvilágpolitikai felfogás.

A miniszter nagy tapsal fogadott beszéde után *Liber* Endre polgármester a főváros nevében üdvözölte a kongresszust. Dr. *Heinl* Ede volt osztrák kereskedelmi miniszter a külföldi iparosdelegációk megbízásából hangsúlyozta, hogy az iparosság mindenütt a világon nagy életképességről tett tanúságot. *Snopczinsky* Antal, a lengyel parlament tagjának beszéde után *Eber* Antal kamarai elnök német nyelven tartott előadást. *Hosszky* János a Baross Szövetség nevében mondott üdvözlő beszédet, majd *Szendy* Károly polgármester üdvözölte a nagygyűlést. Utána *Nagy* Antal az IPOK és *Orff* Imre az IPOSZ nevében köszöntötték a külföldi vendégeket. *Müller* Antal országgyűlési képviselő a kézművesipar gazdasági helyzetéről tartott előadást. *Kovalóczy* Rezső, az IPOK titkára pedig francia nyelven beszélt. *Müller* Antal elnök ezután a kongresszus tanácskozásait szombat délelőtt napolta el.